

Vissermonument - toelichting

Monument voor de omgekomen vissers

Het is al weer vele jaren geleden, bijna twee decennia, dat de gemeente Bunschoten aan de Historische Vereniging verzocht voorbereidend werk te doen voor de oprichting van een monument voor tijdens hun werkzaamheden op zee omgekomen vissers. Alle huidige politieke partijen in de gemeenteraad hebben in hun programma de oprichting van een dergelijk monument opgenomen, en daarvoor gezamenlijk een budget vastgesteld.

Opstellen van de lijst

De vereniging heeft die uitdaging toen opgepakt. Marianne van Twillert heeft daarna samen met Evert ter Haar de namen van deze vissers bij elkaar gezocht. Dat was een hele klus, want van niet iedereen was even duidelijk dat hij op zee was omgekomen tijdens het werk. Gewone verdrinkingen, die helaas ook zijn voorgekomen, konden op het monument geen plaats krijgen. Het zoeken van de juiste overlijdensdatum was soms ook problematisch, omdat de vissers soms weken later werden gevonden, en toen pas werden ingeschreven in de registers van de gemeente waar ze werden aangetroffen. Van sommigen bestaat helemaal geen overlijdensakte *). Op het monument zouden echt de datums van verdrinking of dood moeten staan.

**) De datum is dan b.v. afkomstig van een akte van blijikbaarheid, afgegeven door de vrederechter van 'het tweede kanton van Amersfoort', die gebruikt werd als 'huwelijkse bijlage' (als bewijs van een overleden vader).*

Tenslotte kwam er een lijst van 37 vissers, afkomstig uit Bunschoten, tot stand. Vanwege onzekere bronnen begint de lijst rond 1800. Vóór die tijd is geen volledige lijst op te stellen en de drie gevonden gevallen waren twijfelachtig. Trouwens op het monument van Urk wordt ook pas vanaf ongeveer 1800 begonnen met de namen.

Het betreft niet alleen verdrinkingen, maar ook dodelijke ongelukken aan

†		
09-12-1817	Arjan Everts Heinen	(24 jaar)
03-01-1830	Willelm Mujs	(38 jaar)
31-12-1838	Lammert Ruzendaal	(45 jaar)
31-12-1833	Casper Ruzendaal	(17 jaar)
07-07-1834	Pieter Koolwijn	(13 jaar)
06-07-1840	Willelm Koolwijn	(28 jaar)
18-05-1846	Jan Meester	(11 jaar)
11-08-1848	Arjan van de Groep	(28 jaar)
01-07-1859	Jacob Verheeg	(39 jaar)
09-04-1869	Cornelis Stekeur	(14 jaar)
03-10-1869	Teunis Zg	(22 jaar)
09-04-1899	Glabert Heek	(53 jaar)
17-04-1876	Glabert Zijl	(25 jaar)
11-06-1877	Dik de Graaf	(17 jaar)
18-11-1878	Osbert Heek	(71 jaar)
12-07-1880	Jochim de Graaf	(44 jaar)
31-03-1888	Gerrit Ruzendaal	(19 jaar) BU 101
20-11-1888	Ebart de Graaf	(18 jaar) BU 198
20-11-1888	Evert Heek	(20 jaar) BU 198

†		
02-07-1894	Jan Vermeer	(22 jaar)
14-05-1895	Hendrik Koolwijn	(34 jaar)
19-03-1897	Sievert van den Ber	(32 jaar) BU 32
11-08-1897	Jacobs van den Bos	(17 jaar) BU 39
11-08-1897	Willelm Koolwijn	(46 jaar) BU 32
25-03-1898	Peter Duijst	(21 jaar) BU 132
25-03-1898	Jan Hartog	(25 jaar) BU 132
25-03-1898	Klaas Koolwijn	(19 jaar) BU 132
07-05-1906	Willelm Koolwijn	(41 jaar)
18-05-1916	Aart de Graaf	(43 jaar) Nageetere
31-07-1924	Peter Zornig	(32 jaar) BU 195
25-07-1930	Hillegond de Graaf	(29 jaar) BU 63
17-05-1949	Cornelius Baas	(44 jaar) BU 55
13-06-1985	Bert de Graaf	(33 jaar) BU 29
08-05-1940	Klaas de Graaf	(48 jaar) BU 71
04-11-1945	Hendricus Koolwijn	(31 jaar) BU 189
22-09-1969	Rader Koolwijn	(18 jaar) Oostzee
03-08-1966	Frank Koolwijn	(33 jaar) Marsdiep

boord tijdens het vissen op zee. Een klap van de giek kon ook dodelijk zijn.

Wat opvalt is dat meer dan de helft van de ongelukken jongens van 20 jaar of jonger betreft. In twee gevallen kwamen er zelfs drie tegelijk om, twee hele bemanningen, in 1897 en 1898.

Monument

Zo'n drie jaar geleden werd een begin gemaakt met de daadwerkelijke opzet van het monument. Verschillende ideeën kwamen langs. Het duurt altijd even voordat een idee goed wordt bevonden en bij iedereen landt en instemming vindt. Het aardige van het huidige voorstel is, dat er velen over hebben nagedacht. Het basisidee is afkomstig van het botterachtige object op het Vissersplein bij Bruna Van de Geest. Vervolgens is dit door bestuursleden aangevuld, gewijzigd, besproken. Het ontwerp is een product van velen. Er kan niet één naam opgeplakt worden.

Vooraf was ervan uitgegaan dat het geen 'vrouwje' zou moeten zijn. Dat had twee redenen. Er stonden al beelden van meerdere 'vrouwjes' in Bunschoten, en in andere vissersplaatsen (Urk, Scheveningen, Katwijk) stonden ook al 'vrouwjes' bij soortgelijke monumenten. Daarmee zou een dergelijk beeld een cliché worden. Verder niets tegen 'vrouwjes'.

Scheepsmodel: botter

En waarom zou dit scheepsmodel ook niet mogen verwijzen naar de verdwenen bottercultuur in dit vissersdorp?

Daarom kwam het scheepsmodel van de botter in beeld. Er werd gekozen voor een 'open model', dat enigszins schuin ligt. De toeschouwer krijgt daarmee vanzelf het gevoel dat er iets aan de hand is met deze botter. Er is een ongeluk gebeurd. De emotie die dit oproept is subtieler. Verder mag de toeschouwer dit met zijn gedachten aanvullen. De botter is uitgevoerd in cortenstaal. Dit is een staallegering, die een zgn. dichte oxidering kent: alleen het buitenlaagje roest en zorgt dan voor de typische bruinkleur.

